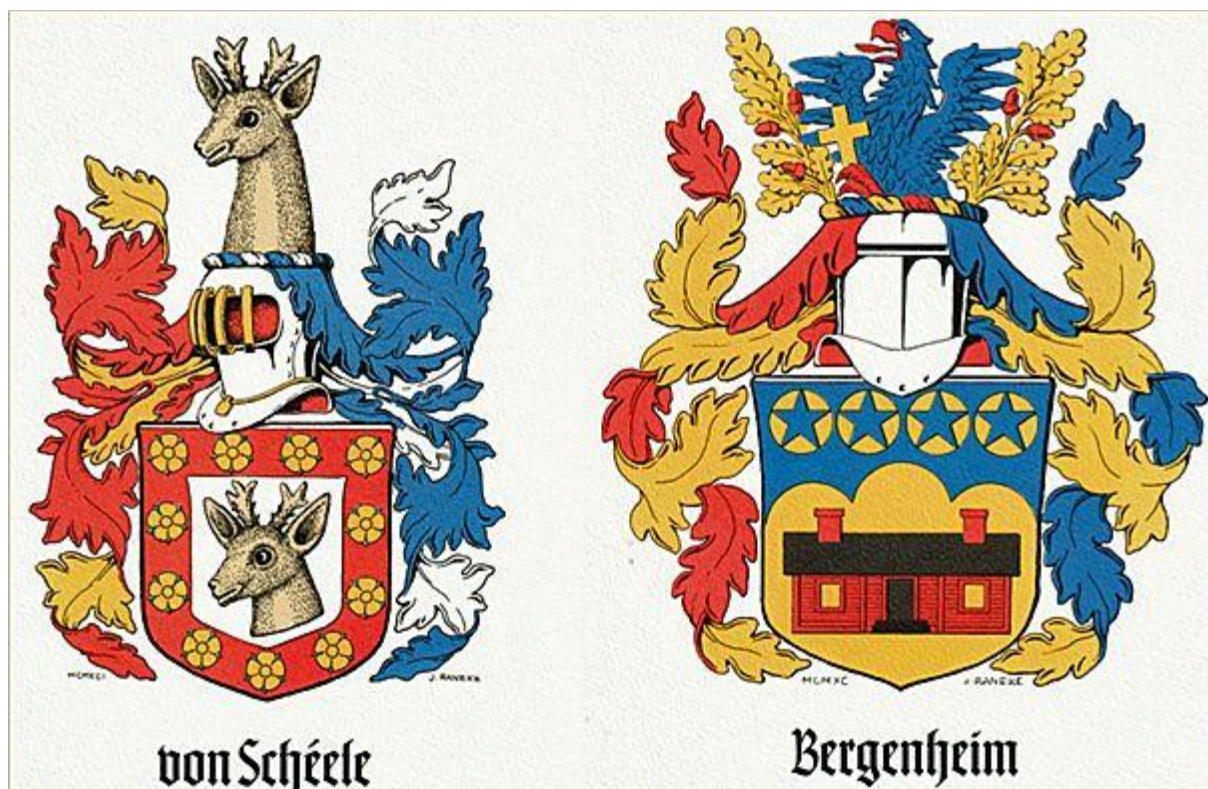

Medlemsblad för Släktföreningen von Schéele-Bergenheim

Årgång 25

Nr 1

2025

AKTUELLT FRÅN STYRELSEN: VI BEHÖVER NYA LEDAMÖTER, EN REDAKTÖR OCH MEDARBETARE

Kära släktingar

Släktföreningen behöver nya ledamöter till styrelsen, en ny redaktör och ytterligare nya medarbetare till redaktionsrådet. Vi hoppas att du vill bli en av oss!

Att arbeta i vår föreningsstyrelse och med medlemsbladet är mycket trevligt och givande. Vi är en fin grupp där vi alla vill företräda föreningens släkter.

Både styrelsen och redaktionen håller sina sammanträden via Internet, så det är enkelt för alla att delta. Vi fördelar de flesta uppgifter mellan oss och man kan alltid diskutera sina uppdrag med andra ledamöter. Styrelsen och redaktionsrådet har ett nära samarbete. Redaktionsrådet och redaktören producerar vårt medlemsblad. Styrelsen ansvarar för att våra släktmöten planeras och genomförs. Vårt gemensamma uppdrag är att vårda föreningens värde, så att våra släktingar upplever nyttan av att vara medlem.

Arbetet är givande och stärker samtidigt våra kunskaper om styrelse- och redaktionsarbete, - erfarenheter vilka kan vara värdefulla för ditt cv!

Du är varmt välkommen att anmäla dig själv – men du får också gärna föreslå någon annan släkting - till ett trevligt och givande sammanhang. Vi ser fram emot att höra från dig! Du kan nå vem som helst av oss och hittar våra kontaktuppgifter på medlemsbladets sista sida.

Släktföreningens styrelse gm

Hans Bergenheim, ordförande

OBS OBS OBS OBS OBS OBS OBS OBS OBS OBS

MEDLEMSAVGIFTEN för 2025

Det är dags att betala avgiften till Släktföreningen von Schéele-Bergenheim!

Medlemsavgiften är 300 kr / familj samt 200 kr för enskild medlem.

Man betalar medlemsavgiften via sin internetbank, sin banks kuverttjänst eller genom att göra en manuell inbetalning på sitt bankkontor.

Avgiften betalas till plusgiro 81 78 37 – 8

- Släktföreningen von Schéele-Bergenheim

Kom ihåg att ange **ditt fullständiga namn och din adress.**

INNEHÅLL I DETTA NUMMER

- Inbjudan till släktmötet 2025. Anmälningssblankett är bifogad
Både inbjudan och blankett finns och kan laddas ned från släktföreningens hemsida <https://scheelebergenheim.org/>
- Ta med minnessaker till släktmötet!
- Stadgar för Släktföreningen von Schéele-Bergenheim
- Legala notiser
- Ur Idun 1908
- Släktklenoder och arvegods

VILL DU BLI FÖRENINGENS NYA REDAKTÖR?

Som redaktör ger du ut medlemsbladet i samråd med redaktionskommittén. Du sammanställer och redigerar texter, gör layout och färdigställer bladet. Du kan, om du vill, få praktisk handledning i detta av den avgående redaktören. Som redaktör stöder du webbansvarig i planering och underhåll av vår webbplats. Du behärskar idag ett ordbehandlings- och ett bildredigeringsprogram. Vill du fråga om uppdraget kontaktar du redaktören. Ditt intresse anmäler du till ordföranden!

von Schéele

Bergenheim

INBJUDAN SLÄKTMÖTET 2025

Det är med stor glädje vi bjuder in dig/er till släktmötet den 6 – 7 september 2025!

Denna gång ses vi i Halmstad på Tylebäck hotell och konferens. Där är rum bokade och där äter vi också våra måltider.

Vi har tillgång till hotellets konferensrum för de aktiviteter som planeras, bland annat släktmötesförhandlingar och fotoutställning.

Släktmötet hålls som vanligt lördag – söndag men vi i styrelsen kommer att vara på plats från och med fredag eftermiddag och de av er som vill ansluta redan då är förstås välkomna. Även om vi i styrelsen då har fullt upp med att förbereda fotoutställningen med mera inför släktmötet, så kommer vi även att ha tid för umgänge. Det ser vi alltid fram emot!

Registrering till släktmötet sker lördag förmiddag. Då kan vi även ta del av fotoutställningen och umgås. Ta gärna med släktfotografier som du har i dina gömmor. Det skulle vara roligt om fotoutställningen utökas. Vi i styrelsen kan hjälpa till med det praktiska med att få med bilderna i fotoutställningen. Vi äter lunch gemensamt innan våra eftermiddagsaktiviteter startar.

På söndagen planerar vi en bussutflykt till Fjällaregården och Plönninge i Harplinge. Styrelsen kommer under våren att planera hela programmet för helgen. Kom gärna med förslag till någon i styrelsen om det är något du vill bidra med. Ett detaljerat program kommer att skickas ut till samtliga anmälda i början av sommaren, företrädesvis via e-post.

Boende på Tylebäck hotell och konferens

Vi har reserverat ett antal rum på hotellet. Här nedan presenteras några alternativ och prisuppgifter:

Priset för vistelse 6 – 7 september lördag–söndag:

För 2 personer i dubbelrum inklusive lördag eftermiddagsfika och en tre-rättersmiddag samt frukost, lunch, busstur och övriga omkostnader är kostnaden 4 695 kr (2 348 kr / person). För 1 person i enkelrum uppgår motsvarande kostnad till 2 695 kr. Drycker tillkommer och betalas av var och en på plats.

För dig som vill komma på fredag tillkommer logi i dubbelrum 1 695 kr eller enkelrum 1 195 kr samt kostnaden för eventuell middag fredag kväll.

Det finns möjlighet till extrasäng 250 kr / natt för barn under 14 år och 500 kr / natt för barn från 14 år.

Hundrum – Det finns ett begränsat antal rum där man får ta med sin hund, till en kostnad av 175 kr / dygn. Principen ”först till kvarn” gäller.

Observera att hemmaboende barn och ungdom utan egen inkomst bjuds av släktföreningen på måltiderna under lördagen, bussturen samt lunch på söndag. Denna bestämmelse tillämpas utan åldersgräns och har kommit till för att underlätta för barnfamiljer att delta.

Bindande anmälan om deltagande i släktmötet lämnas **på bifogad blankett**. Skicka din anmälan så att den är oss tillhanda **senast den 6 april** till Anna Karin Zetterberg, annakarinzetterberg55@gmail.com - eller per brev till Anna Karin Zetterberg, Regeringsgatan 85, 111 39 Stockholm.

Om du har några **frågor** får du gärna kontakta Anna Karin 070 798 83 46 eller Per 072 519 90 70 eller perbergenheim@gmail.com

Betalning av släkstmöteskostnad (1 500 kr / person (exklusive hemmaboende barn utan egen inkomst) sker i förväg till släktföreningen, medan logi betalas av var och en till hotellet vid mötet.

Hoppas vi ses i Halmstad! Vi vill påtala att motioner och övriga frågor till mötesförhandlingarna skall vara styrelsen tillhanda senast den 27 april. Kontakta i sådant fall Hans Bergenheim, hans@hemfliten.com eller Hans Bergenheim, Norra Liden 7, 411 18 Göteborg.

Varma hälsningar från styrelsen

Hans, Ann-Sofie, Maria, Anna Karin, Olle-Petter, Claes, och Per

VÄLKOMMEN ATT TA MED MINNESSAKER TILL SLÄKTMÖTET!

VISA ETT SLÄKTFÖREMÅL OCH STÄLL FRÅGAN: ”VEM VET MER?!”

Vi vill ge deltagarna möjlighet att till släktmötet ta med sig släkterelaterade föremål som man vill visa – *eller* – som man vill veta mer om. Andra släktingar kan ha kunskap om föremålet.

En av de roliga aktiviteter som vi kan dela under släktmötet är att resonera om och eller berätta om våra minnessaker. Det kan vara ett fotografi som du hoppas att någon annan vet vem det föreställer eller i vilket sammanhanget det kommit till. Välj en eller flera saker som du kan transportera, så ordnar vi möjlighet till visning, frågor och diskussion i anslutning till fotoutställningen. Man kanske bara vill berätta om ett rart ting eller få kompletterande inspel från fränder. I denna aktivitet har var och en ansvar för sina föremål. Det blir en möjlighet att genom minnessakerna få introducera sig och bli bekant med nya släktingar.

Anmäl ditt intresse till Kerstin Ljungström Zetterberg, klj@kluab.se, 070 5412771, senast den 20 augusti, så kommer det att finnas en plan för aktiviteten när du kommer till släktmötet.

/Kerstin Ljungström Zetterberg, Pl.X/Fj.IX

LEGALA NOTISER - D Ö D A

Gren	Datum	Namn
Fj.XI	2024-12-30	Svante Sture GUNNEMAR Stålenheim
Pl.I	2024-07-27	INGER von Schéele

VI BEHÖVER DIN HJÄLP

Vi uppmanar medlemmar att rapportera förändringar i släktens familjer. På släktföreningens hemsida, (<https://scheelebergenheim.org/>) finns menyvalet ”Familjenytt”. Klicka på det ordet och sedan på en av de tre knapparna FÖDDA VIGDA DÖDA så anmäler du enklast förändringarna i slakten.

STADGAR

för

SLÄKTFÖRENINGEN VON SCHÉELE-BERGENHEIM

§ 1 FÖRENINGENS SYFTE

Släktföreningen von Schéele-Bergenheim har till uppgift

- att främja samhörigheten mellan medlemmarna;
- att stärka nutida släktband och kopplingar genom att bland annat:
 - främja utforskning av släkternas historia,
 - ansvara för ett medlemsblad och en hemsida,
 - genomföra släktmöten och stimulera andra medlemsmöten.
- att äga och inom släkterna bevara arkivalier, foton och annat, som belyser släkternas historia.

§ 2 MEDLEMSKAP

Berättigad till medlemskap i föreningen är

GRUPP 1:

- ättling till fanjunkaren Herman von Schéele (1823–1875)
- ättling till fanjunkaren Theodor Bergenheim (1823–1903)
- partner till person i kategori a) eller b)

GRUPP 2:

Berättigad till associerat medlemskap i föreningen är den person som ej tillhör ovannämnda kategorier, men som likväl intresserar sig för föreningens verksamhet och önskar stödja densamma.

Villkor för medlemskap respektive associerat medlemskap utgör även erläggande av årsavgift enligt § 3.

§ 3 MEDLEMSAVGIFT

Medlemsavgift erläggs kalenderårsvis.

Avgiftens storlek fastställs av släktmötet, eller om detta så beslutar, av styrelsen.

Ensamstående betalar full avgift.

Familj (= hushåll om minst två personer) betalar så kallad familjeavgift.

§ 4 BESLUTANDE ORGAN

Föreningens beslutande organ är släktmötet och styrelsen.

§ 5 SLÄKTMÖTET

Släktmöte skall avhållas vart tredje år.

Mötet sammanträder på tid och plats, som styrelsen bestämmer. Kallelse till mötet skall vara utsänd per mejl eller post senast två månader före det datum, då mötet äger rum.

Samtliga föreningens medlemmar har rätt att delta i förhandlingarna.

Dock har endast myndig medlem av grupp 1 (se § 2) rösträtt.

Rösträtt kan utövas genom fullmakt.

Om släktmötet så beslutar, kan extra släktmöte avhållas, dock tidigast tre månader efter ordinarie släktmöte.

§ 6 SLÄKTMÖTETS UPPGIFTER

Släktmötets uppgifter är att utse föreningens styrelse och revisorer; att utse ordförande och kassör alternativt hänskjuta beslutet till styrelsen; att besluta om ansvarsfrihet för styrelsen; att fastställa storleken av medlemsavgifterna alternativt hänskjuta denna fråga till styrelsen för beslut.

§ 7 STYRELSEN

Styrelsen skall utses av släktmötet. Styrelsen skall bestå av minst fem personer: ordförande, vice ordförande, kassör, sekreterare, samt ledamöter utan specificerad funktion

§ 8 STYRELSENS ARBETSSÄTT, UPPGIFTER SAMT FIRMATECKNARE

Styrelsen träffas regelbundet, minst tre gånger per år.

För att styrelsen skall vara beslutsmässig krävs att minst fyra ledamöter är närvarande. Styrelsens arbete leds av ordföranden. Är denna ej närvarande leds arbetet av vice ordföranden eller annan ledamot.

Vid styrelseomröstning har ordföranden eller dennes ersättare utslagsröst.

Det ankommer särskilt på styrelsen att stimulera föreningens medlemmar till initiativ för att uppnå föreningens mål enligt § 1; att säkerställa att släktmötena anordnas regelbundet med treårsintervaller; att förbereda valet av styrelseledamöter och revisorer vid släktmötet genom kontakter med tänkbara kandidater; att utarbeta verksamhetsberättelse; att utse arkivarie; att utse redaktör och redaktionsråd; att utse ansvariga för hemsida och andra digitala medier.

Föreningen tecknas av ordförande, vice ordförande och kassör, var för sig.

§ 9 FÖRENINGENS REVISORER OCH RÄKENSKAPER

Två ordinarie revisorer och en revisorssuppleant, med uppgift att granska föreningens ekonomiska förvaltning, skall utses av släktmötet.

Föreningens räkenskaper skall föras för kalenderår och bör avlämnas till revision före mars månads utgång.

Revision bör vara verkställd före april månads utgång. Fråga om ansvarsfrihet prövas för de år för vilka revisionsberättelse föreligger vid släktmöte.

§ 10 REDAKTIONSRÅD, MEDLEMSBLAD OCH DIGITALA MEDIER

Redaktionsrådet ansvarar för att planera och samla in underlag; bistå redaktören i skapandet av medlemsbladet samt fungera som en länk mellan styrelse och redaktör.

Redaktionsrådet skall ha ambitionen att medlemsblad tas fram minst två gånger per år. Ansvariga för hemsida och övriga digitala medier ombesörjer att dessa uppdateras regelbundet.

§ 11 MÅLTIDS- OCH LOKALKOSTNADSSUBVENTIONER I SAMBAND MED SLÄKTMÖTE

Måltidskostnader i samband med släktmöte betalas genom inbetalning av deltagaravgift, som utgår per person. Dock medges medlem utan egen fast inkomst (exempelvis barn och studerande) avgiftsbefrielse (avser måltidskostnader).

Någon åldersgräns tillämpas ej. Kostnaderna betalas i dessa fall av föreningen. Lokalkostnader i samband med släktmöte betalas av föreningen.

§ 12 MÅLTIDS- OCH RESEKOSTNADSERSÄTTNING I SAMBAND MED STYRELSEMÖTE

Måltidskostnader i samband med styrelsemöte betalas av föreningen.

Resekostnader i samband med styrelsemöte betalas av föreningen. Härvid utgår milersättning enligt Skatteverkets regler för skattefri milersättning vid körning i tjänsten med egen bil.

§ 13 ERSÄTTNING FÖR UTLÄGG

Medlem som utför släktforskning till föreningens nytta har rätt till ersättning för utlägg i samband med forskningen, exempelvis kostnader för kopiering.

Medlem som låter kopiera handlingar och foton för donation till släktarkivet, har rätt till ersättning för utlägg.

Styrelsen prövar ansökningar och fattar beslut i dessa ärenden.

§ 14 OMRÖSTNINGSSÄTT

Såväl vid släktmöte som styrelsemöte sker omröstning öppet om ej slutet omröstning begäres. Vid lika röstetal är mötesordförandens röst utslagsgivande.

§ 15 ÄNDRING AV OCH TILLÄGG TILL STADGAR

Ändring av och tillägg till dessa stadgar kan endast ske vid släktmöte. Det krävs endast enkel majoritet.

Styrelsen initierar förändringar av stadgarna. Medlem som önskar revidering av stadgarna skall tillställa styrelsen dessa senast sex veckor före släktmötet. Styrelsens förslag till ändrade stadgar skall kommuniceras till medlemmarna senast tre veckor före släktmötet.

§ 16 ÅTGÄRDER VID FÖRENINGENS EVENTUELLA UPPHÖRANDE

Föreningen kan endast upphöra efter beslut därom vid två (2) på varandra följande släktmöten. Då krävs kvalificerad majoritet (två tredjedels pluralitet).

Vid föreningens eventuella upphörande skall de delar av släktarkivet som ännu ej inlevererats till Riksarkivet: Landsarkivet i Göteborg, deponeras där.

Föreningens eventuella behållning i form av pengar skall gå till "Läkare utan gränser".

ILLUSTRERAD TIDNING FÖR KVINNAN OCH HEMMET

GRUNDLAGD AF
FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE JOHAN NORDLING.

IDUN, ILLUSTRERAD TIDNING FÖR KVINNAN OCH HEMMET

Torsdagen den 19 november 1908; nr 47, 21a årgången.

”TVENNE OSKILJAKTIGA

EN HALFSEKELFEST af enastående slag firades å Palace Hotel i Göteborg den 8 nov. af fröknarna Charlotte von Scheele och Anna Kockum, hvilka på detta sätt hugfäste minnet af att för 50 år sedan ha funnit hvarandra och sedan delat hem, intressen, glädje och lidanden.¹ Det var hösten 1858, som de då unga, nästan jämnåriga flickorna kommo upp till Stockholm för att idka studier, och okända för hvarandra blefvo inackorderade i generalkonsul Hahrs familj.²

Charlotte v. Scheele, född den 17 augusti 1840 och dotter till borgmästaren och öfverintendenten Ivar von Scheele i hans äktenskap med Elisabet Lundqvist, såg dagens ljus i Filipstad.³ Anna Kockums hem låg vid Sundets strand. Hennes

Samtliga fotnoter - för vilka OP Melin ansvarar - är tillagda vid artikelns återgivning i medlemsbladet.

¹ Anna (Julia) Kockum (1839 - 1921) var konstnär, vars farfar var garvaren Christian Petter K (1771—1828) i Malmö (*Kockum, släkter, urn:sbl:11701, Svenskt biografiskt lexikon (osignerad artikel), - hämtat 2025-02-01*). Stipendier ur Anna Kockums fond för resebidrag till svenska konstnärer kan sökas hos Malmö Konstmuseum.

² Generalkonsul Adolf Hahr (1793 - 1861), var gift med Charlottes faster, också hon döpt Charlotte. Adolf Hahr var 1829 - 47 Sveriges siste konsul i Tripolis, som då var en turkisk provins i Libyen.

³ *Står Ivar, borde stå: Franz Adolf.* Franz Adolf von Schéele (1795 - 1863) var sonson till Christian Benjamin Schéele (1721-1799), som tillsammans med sina syskon naturaliserades med namnet von Schéele. Charlotte von Schéele dog 1929. Charlotte och Herman von Schéele på Plönninge var båda barnbarnsbarnbarn till Cristian Schéele (1691 - 1750) från Pommern och hans hustru Apollonia (född Pinckhardt, 1701 - 1776). Charlotte och Herman på Plönninge var således var bryllingar, eller fyrmänningar.

föräldrar voro godsägaren Henrik Kockum och Julia Lunnberg, och hon föddes i Malmö ett år före sin väninna.

Charlotte v. Scheeles uppgift var att studera vid Musikaliska akademien för afläggande af organistexamen, men som denna bana ännu icke var öppnad för kvinnor, måste hon få kungl. dispens, hvilken utverkades af akademiens d. v. [dåvarande] preses, sedermera konung Oscar II. Den tid, som icke togs i anspråk för musikaliska studier, använde hon på Carl Gustaf Plagemans institut för målning och teckning.⁴

Fröken Kockums hufvuduppgift var att måla för omnämnde mästare. Dessemellan tog hon lektioner på Musikaliska akademien.

1862 aflade fröken v. Scheele vid Konservatoriet fullständig organistexamen. Ännu icke myndig, hvarför hon åter fick vädja till k. m:t, [*Kunglig Majestät; under perioden 1809–1974 benämningen på det statsorgan som fattade beslut i Konungens namn*] valdes Charlotte von Scheele till organist i Filipstads och Färnebo församlingar, men då platsen ej på två år skulle tillsättas, bodde fröknarna v. Scheele och Kockum under tiden i Gefle, där den förstnämnda gaf musiklektioner.

I Filipstad skötte hon både organist- och kantorsbefattningarna, men fädernestaden blef dock snart den vidsynta kvinnan för trång. Hon sökte därför och erhöll 1871 organistbefattningen vid Hedvigs kyrka i Norrköping. Två år därefter flyttade hon på uppmaning af sin forna lärarinna fröken Thérèse Kamph till Göteborg och blef musiklektioner.⁵

Om hennes banbrytande arbete på musikundervisningens område och hennes insats i Göteborgs musiklif stod att läsa i Idun den 1 juli 1898, då fröken v. Schéele efter 25 års verksamhet afgick från Kjellbergsskolan. Hvarthelst fröken v. Schéele flyttat har fröken Kockum följt med, men icke blott i hemmet under arbetsdagen ha de varit tillsammans, utan de ha äfven i många år följts åt

⁴ Carl Gustaf Plagemann, (1805 – 1868) var en svensk målare som länge uppehöll sig i Rom. ”Efter 23 års frånvaro återkom han till Sverige 1854, övervintrade i Umeå med sin italienska hustru och bosatte sig sedan i Stockholm. Där blev han ledamot av Konstakademien 1856, men gick miste om den professorsplats han hoppats på, upprättade ett "institut för målning och teckning", som ägde bestånd några år, var teckningslärare vid slöjdskolan, Karlberg och gymnasium, men hade svårt att förtjäna sitt uppehälle och förblev i hemlandet en främling både personligen och i sin konst.” (Citerat ifrån Wikipedia; - understrykning av medlemsbladets redaktör.)

⁵ Kjellbergsskolan i Göteborg började sin verksamhet 1835 och upphörde 1967. Therese Kamph, (1836 – 1884), var lärare och föreståndare för Kjellbergsskolan från 1872 till sin bortgång.

på studieresor i mellersta och södra Europa, hvar och en studerande sin konst. Särskildt har fröken Kockum i Tyskland utbildat sin artistiska begåfning.

1902 nedlade fröken v. Schéele den taktpinne hon med fast hand och elektriserande kraft fört i 4 af Göteborgs flickskolor och slog in på en ny gagnande verksamhet. Hon började nämligen att studera botanik för att kunna sprida kännedom om våra nyttiga växter. Resultatet af dessa fröken v. Schéeles studier föreligger i arbetet "Nyttiga växter" utgifvet i tre delar: I Apoteksväxter, II Färgväxter, III Foder- och köksväxter m. m.⁶

Det berättas att, när målارinnan bad professor Wittrock att få förevisa några af sina planscher, han mumlat något om omöjligheten att återge naturen, men sedan han sett dem ändrat ton.⁷ De äro utgifna till folkskolornas och skollofskoloniernas tjänst och åtföljas af korta och klara upplysningar om växternas byggnad, nytta och sättet att tillvarataga dem. Böckernas ändamål är

De tryckta bilderna ur mappen utgiven 1985.

⁶ Schéele, Charlotte von, *Apoteksväxter: 27 plancher med text*, Norstedt, Stockholm, 1906;

Schéele, Charlotte von, *Färgväxter*, Norstedt, Stockholm, 1907

Schéele, Charlotte von, *Foder- och köksväxter m. m.*, Norstedt, Stockholm, 1907

⁷ Veit Brecher Wittrock, (1839 – 1914) professor i botanik i Uppsala, intendent vid Naturhistoriska riksmuseets botaniska avdelning samt professor Bergianus och föreståndare för Bergianska trädgården, Stockholm.

nämligen att väcka svenska barns håg för att ur växtriket skapa sig en sparpennning.

Fröken v. Schéele har icke med detta verk nedlagt sin pensel. Hon fortsätter alltjämt att på papperet fästa Floras förtjusande barn. Medan hennes väninna har studerat botanik, har fröken Kockum studerat geologi och på det området skaffat sig en vacker samling. En sådan har hon ock i frimärken, men framförallt i mynt och medaljer, där hon framvisar den ena afdelningen intressantare än den andra. Fröken Kockum är ock den första svenska kvinna, som blifvit kallad till medlem af Numismatiska föreningen. Hennes landskapstaflor får man däremot förgäfves söka samlingar af. De ha lätt vunnit köpare, och fastän fröken Kockum studerat för en så pass modern landskapsmålare som Berndt Adolf Lindholm, får man dock intryck af frändskap med Düsseldorfskolan under 1860- och 70 talen.⁸

På det sociala området ha de båda vännerna arbetat gemensamt. 1879 voro de med om att bilda Februariföreningen, hvars ändamål främst varit att sy linne åt mindre bemedlade barn i högre flickskolor, men äfven åt andra, och som har haft och ännu har en välsignelserik verksamhet.

I 25 år har fröken Kockum varit föreningens sekreterare. 1901 startade de tillsammans med fru Ingeborg Gibson, född Kjellberg, damsällskapet Iris, som till samkväm inbjuder bildade, för sitt bröd arbetande kvinnor.⁹ Vid samkvämen förekomma musik, en konstutställning och föredrag med eller utan meningsutbyten i något för kvinnan intressant spörsmål. Det sista, inledt af fru Gibson, rörde sig om kvinnans deltagande i det politiska lifvet. Kvinnor i olika lifslägen ha mötts i Iris och tillströmningen har varit så stor, att man nödgats fixera medlemssiffran. Den är nu 250, och för att komma in i sällskapet fordras rekommendation af en äldre medlem. Dess praktiska resultat är tills vidare den lifskraftiga Iris' husmodersskola. Fröken v. Schéele har utgått ur styrelsen, men som hedersledamot åter blifvit invald. Dess första sekreterare, fröken Kockum, står ännu kvar, numera som ordnare af utställningarna.

Fröken Kockums stora talang att föra protokoll har i vidsträckt omfång och under lång följd af år tagits i anspråk, men det är icke endast så hon för sin penna. Den kan måla lika väl som penseln, och fröken Kockum med sina relationer i öster och väster har varit en gärna sedd meddelare i så väl dagspress som tidskrifter.

⁸ Berndt Adolf Lindholm, (1841 – 1914) var en finlandssvensk friluftsvärdskonstnär.

⁹ Ingeborg Kjellberg Gibson (1851 - 1936) var gift med industrimannen och politikern William Gibson i Jonsered.

Så har Idun offentliggjort en hel rad af de lefnadsteckningar hon skrivit. Hur vackert och förstående hon gör det, därom vittna följande rader nedskrifna om fröken v. Schéele: "Charlotte är en kvinna som få. Vi fira i höst fyrtionde året af vårt samlif och ingen vet bättre än jag, hur guldren hennes karaktär är, hur djup — men med satir och humor väl inmängd, hvilket gör lifvet vid hennes sida växlande och rikt."¹⁰

Detta skrefs 1898 och 10 års nya erfarenheter ha vitsordat dess sanning. Men icke endast Charlotte v. Schéele är en kvinna som få, Anna Kockum är det äfven, därför blef deras halfsekelfest enastående glad och vacker. Redan klockan nio började den med uppvaktande, som på vers och prosa framburo sina lyckönskningar, och fortsatte sedan hela dagen. Festens glanspunkt var dock supén på Palace Hotel. Sällskapet var ett femtiotal, och det var verkligen en ståtlig och imponerande samling i den vackra festvåningen. Det var ett ståtligt bord för sittande supé, öfversålladt af de härligaste skära blommor, rosor, nejlikor, crysantemum. Fröken Kockum hälsade gästerna välkomna, i det hon också uttalade sitt och fröken v. Schéeles tack för de vänskapsbevis de rönt under hela denna minnesrika dag, som kommer att sprida skimmer öfver deras kommande dagar.

Vid champagnen hölls festtalet för festföremålen af kammarherre Götrik v. Schéele, ett vackert, varmhjärtadt tal, däri han betonade den trogna mångåriga vänskapen. Han slutade det med att höja ett lefve för sin kära syster och hennes vän. Kvicka och roliga verser framsades, däri på ett humoristiskt sätt berördes fröken Kockums vurm för samlingar af alla slag och fröken v. Schéeles aldrig tröttnande intresse för målning samt bådas kärlek till resor. En stor mängd ovanligt omväxlande telegram upplästes. Efter supén framvisades ett antal skioptikonbilder, framrullande olika scener ur fröknarnas lif. De började med en vacker vy från borgmästaregården i Filipstad, fröken v. Schéeles barndomshem, och slutade med halfsekelfesten.

Amanda Leffler.”

Artikelförfattaren Amanda Leffler (1851 – 1927) som hade studerat på en dansk och en svensk folkhögskola, gav ut broschyrer och novellsamlingar med fokus på teman som nykterhet, kvinnor och kvinnofrid. Hon skrev många tidningsartiklar, och regelbundet i IDUN.

¹⁰ IDUN 1 juli, 1898, artikeln ”Charlotte von Schéele”, av Tora Kjellberg. Gamla nummer av IDUN kan läsas på <https://runeberg.org/idun/>

ANNA KOCKUM

CHARLOTTE VON SCHÉELE

Tidningen IDUNs illustration till den ovan reproducerade artikeln.

CHARLOTTE VON SCHÉELES BLOMSTERMÅLNINGAR.

Charlotte var anställd som lärare i sång och musik på Kjellbergsska flickskolan i Göteborg. Vid hennes bortgång efterlämnade hon 718 växtbilder i akvarell. Krok-Almquists skolflora återgav 96 av dessa målningar.¹¹ När Kjellbergsska flickskolan fyllde 100 år 1935 fick skolan dessa bildplanscher i gåva av Charlottes familj. När skolan sedan upphörde 1967 överlämnade skolan samlingen till Botaniska trädgården i Göteborg. Ett 50-tal av dessa akvareller återges i boken ”*Sådan kärlek till blommor*”.¹²

Boken är slutsåld, men kan lånas på bibliotek eller sökas antikvariskt. En mapp med tryckta återgivning av åtta av dessa blomsterakvareller – utgiven i samband med att Kjellbergsska flickskolan 1985 firade sitt 150 års jubileum – Mappen återfinns ibland på auktioner och antikvariat. Än mer sällan kan man på auktion hitta ett blomsterstilleben i akvarell.

/Olle-Petter Melin (P.X/Fj.IX)

¹¹ Krok, Th. O. B. N. & Almquist, Sigfrid, *Svensk skolflora: fanerogamer och ormbunkväxter, För skolbruk anpassad utg.*, Sv. bokförl. Bonnier, Stockholm, 1957.

¹² Brodin, Louise, Johansson, Ingemar & Nordin, Ingvar, *Sådan kärlek till blommor*, Warne, Sävedalen, 2008.

SLÄKTKLENODER OCH ARVEGODS

Sigrid Bergenheim, gift med Robert von Schéele

Den något svårlästa texten på den vänstra ramen lyder troligen ”Morta al mondo”. Det är italienska för ”Död för världen”. Det kan associera till en i latinundervisningen vanlig sentens – eller levnadsregel – som lyder: "In mundo mortuus, sed in Christo vivas" vilket kan förstås som ”Död för världen - men lever i /sin tro på/ Kristus”.

I kvarlåtenskapen efter min mor Karin, hittade jag ovan avbildade fotografier insatta i tjustigt ornamenterade ramar.¹³ Bilderna föreställer hennes föräldrar, min morfar Robert och mormor Sigrid von Schéele.¹⁴ De är jag glad för och fotografierna är i och för sig fina att titta på, men ännu mer intressanta är ramarna. Det är intressant att se hur formspråket på morfarsramen är i någon slags vikingastil, medan det på mormors är slingrande växter i romantisk stil.

Moder Karin har skrivit på baksidan av fotografierna att det är mormor Sigrid som har tillverkat dem och att de är glödrerade. Sigrid var regelbundet sängliggande på grund av återkommande hjärnblödningar (enligt Karin, som utbildade sig till sjuksköterska) – men diagnosen finns inte beskriven i morfars

¹³ Tora Karin Henriette, född von Schéele (1909 – 2002, Pl.X, Fj.IX) gift med Axel Cecil Roland Zetterberg (1913 – 1989).

¹⁴ Robert von Schéele, (1872 - 1965, Pl.X) och Sigrid, född Bergenheim, (1874 - 1928, Fj.IX).

”Minnen”. Jag har ofta funderat över hur hon orkade föda så många barn när hon var så svag. Mellan 1901 och 1920 födde hon sju barn!

Att glöddrita var förr det enklaste sättet att märka och dekorera föremål av trä och kork. Av det som går att utläsa i de instruktioner jag läst är det viktigt att ha ett tätvuxet träslag så att inte ådringen medför problem för dekorerandet.

Idag är det åter populärt att glöddrita och marknaden erbjuder många olika set av glödpenor. När – och om - Sigrid glöddritade fick hon sannolikt hålla glödstiftet varmt genom att ställa det i en skål med glödande kol eller lägga det på vedspisen. Det är en gissning som jag har. Kanske du vet mer? Det vore roligt att få mer kunskap om hur man gjorde och om det var fler i vår stora skara av fränder som ägnade sig åt glöddritning – eller som fortfarande gör det.

Fotoramarna är förmodligen inga dyrgripar av typen ”att visa upp på Bukowskis” eller så, men jag tycker att det är intressant och roligt att tänka på hur hon skapade vackra föremål för sin familj.

För att försäkra mig om att min bedömning var korrekt bad jag min son Truls far, Lars Ljungström, konsthistoriker och tidigare förste intendent på Kungliga Husgerådskammaren, att göra en bedömning. Han svarar så här:

”Det är inte så mycket jag kan säga, för att nu gå rakt på sak. Tekniskt sett, är det inte glöddritning (som ger svarta streck), utan såvitt jag kan se, någon form av karvsnitt (alltså med kniv och liknande). Typen av mönster känner jag igen från andra fotoramar, gissningsvis är de baserade på något mönsterblad och valet avspeglar nog tidens könsroller. Morfar har fått en ram med fornnordiska drakslingor (inte riktigt nationalromantiskt, alltså, utan snarare allmänt nordiskt vikingatida) med den gången givna associationer till Esaias Tegnér och andra som hyllat vikingatida hjältedåd. Mormor har ju däremot fått fridfulla blomsterslingor (vad som står på ramen, kan jag inte riktigt se). Den här könsrolls fördelningen var naturligtvis en schablon med undantag (själv har jag, på vinden, mormors mormor fotograferad inför 100-årsdagen i stort format och i en skulpterad ram med kraftiga drakslingor...), men det är ändå en ganska given tolkning när man har ett äkta par i olika ramar.

Sedan bör nog fotot av morfar Robert ha bytts vid något tillfälle, för klädsel och pose ser snarare ut att vara från 1910- eller 20-tal, än från 1800-talets slut / 1900-talets första år, när ramarna bör vara gjorda (utseendemässigt).”

När man söker på nätet finns det flera olika informationskällor som visar på karvsnitt och glöddritning. Glöddritning ska ge en svart botten, vilket det ju inte är på mormors ramar, men det ser inte heller riktigt ut som karvsnitt. Titta gärna på de bilder man hittar på digitaltmuseum.se när man skriver in följande nummer i

sökrutan: 011023741683; 011023739496; 011023741718; 011023784589 – eller använder sökorden ”glödritning” respektive ”karvsnitt”. Man upptäcker också att museipersonal kan ha olika uppfattningar om vilka tekniker som har använts på föremål, eller att de bara antecknat den uppgift om föremålet som inlämnaren har angett.

VET DU NÅGOT OM RAMARNA?

Uppenbarligen finns det olika kunskap/uppfattningar om vad det är jag har fått i min ägo. Kanske du - eller någon annan i slakten - vet mer? Kanske någon har en liknande ram? Det vore verkligen intressant att få kunskap om vad det är. Om du vet något är du välkommen att antingen skriva till oss i redaktionsgruppen eller ta med dig tankarna till släktmötet.

Kerstin Ljungström Zetterberg

Pl.X/Fj.IX

Ett exempel på en glödritning - från en instruktion på internet.

KONTAKTUPPGIFTER

Styrelsen:

Hans Bergenheim (Fj.X): Norra Liden 7, 411 18 Göteborg, 0702 686710,
hans_bergenheim@telia.com (*Obs, 1 st "understreck" mellan för- och efternamn*)

Per Bergenheim (Fj.X): Hagalundsgatan 39, 531 52 Lidköping, 0725 199070,
perbergenheim@gmail.com

Maria Lindqvist (Fj.VIII): Trollåsvägen 8, 432 64 Bua, 0703 791621,
lindqvist.maria@outlook.com

Olle-Petter Melin, (Pl.X/Fj.IX), Smultronvägen 20, 186 45 Vallentuna,
0706 997616, opmelin@gmail.com

Ann-Sofie von Schéele (Pl.I): Fridhemsgatan 48, 112 40 Stockholm,
0793 495858, asvscheele@gmail.com

Claes von Schéele (Pl.I): Janne Petters väg 5, 263 76 Nyhamnsläge,
0727 141213, claesvonscheele@outlook.com

AnnaKarin Zetterberg (Pl.X/Fj.IX): Regeringsgatan 85A, 11139 Stockholm,
0707 988346, annakarinzetterberg55@gmail.com

Senior rådgivare till styrelsen: Margareta Johansson (Fj.I): Dotetorpsvägen 238,
439 51 Åsa, 0705 364576

MEDLEMSBLADETS REDAKTION:

Olle-Petter Melin, (Pl.X/Fj.IX), 070 6997616, opmelin@gmail.com

Bengt Jacobsson (Fj.IV/Pl.III), 072 701 91 98, jacobson.bastad@telia.com

Tommy Räjert (Fj.XI), 070 56 212 36, tommy.rajert98@gmail.com

Kerstin Zetterberg (Pl.X/Fj.IX), 0705 412 771, klj@kluab.se

Släktföreningens konto: Plusgiro 817837-8

Föreningens hemsida hittas på adressen: www.scheelebergenheim.org

Föreningens Facebooksida heter: Släktföreningen von Schéele-Bergenheim

Det går även att mejla till föreningens mejladress:

scheelebergenheim@gmail.com (denna mejllåda kollas dock inte regelbundet.)